

Nr 47.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1942 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av handeln med strömming och sill m. m.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under punkt 166 i nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till reglering av handeln med färsk strömming och sill m. m. för budgetåret 1942/43 beräkna ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 6 mars 1942 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 209, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1) till Bidrag till reglering av handeln med färsk strömming och sill m. m. för budgetåret 1942/43 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att för tiden till och med den 30 juni 1943 anordna reglering av handeln med och priset å strömming och sill i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas nedan, hänvisa till propositionen.

För budgetåret 1941/42 har till bidrag till reglering av handeln med färsk strömming och sill m. m. anvisats ett förslagsanslag av 155,000 kronor. Av anslaget beräknades 20,000 kronor till kostnader för statens fiskenämnd och 10,000 kronor till administrationskostnader för prisregleringsverksamheten i Skåne och Blekinge.

Gällande bestämmelser i ämnet äro upptagna i *dels* kungörelsen den 6 juni 1941 (nr 486) om viss reglering av handeln med färsk strömming och sill, *dels* kungörelsen samma dag (nr 487) om viss reglering av priset å strömming och sill, *dels* ock instruktionen den 30 juni 1937 (nr 647) för statens fiskenämnd. Kungörelserna gälla till och med den 31 december 1942.

I skrivelse den 27 augusti 1941 har statens fiskenämnd hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett förslagsanslag av 60,000 kronor till bidrag till reglering av handeln med färsk strömming och sill m. m. Nämnden har härvid räknat med att medel ej skulle behöva anvisas för prisreglering inom områden där producentföreningar finnas. För de prisregleringsområden åter,

där producentföreningar icke finnas, har medelsbehovet beräknats till 30,000 kronor. Till administrationskostnader skulle enligt nämndens beräkningar erfordras samma belopp som för innevarande budgetår avsetts för detta ändamål eller tillhoppa 30,000 kronor.

Sedermera har fiskenämnden i skrivelse den 16 januari 1942 — under åberopande av framställning i ämnet från ostkustfiskarnas exportförening u. p. a. — hemställt, att Kungl. Maj:t ville *dels* förordna att kungörelsen nr 487/1941 om viss reglering av priset å strömming och sill måtte omedelbart upphävas, *dels ock* bemyndiga fiskenämnden att återbära de prisregleringsavgifter, som jämlikt kungörelsen erlagts för under innevarande år försåld strömming och sill.

Statens livsmedelskommission har i skrivelse den 23 februari 1942 bland annat anhållit, att Kungl. Maj:t ville utfärda kungörelser angående reglering av handeln med fisk samt om överflyttande å livsmedelskommissionen av vissa statens fiskenämnd tillkommande uppgifter. Över kommissionens skrivelse har fiskenämnden efter remiss avgivit utlåtande den 6 mars 1942.

Slutligen torde omnämnas, att statens fiskenämnd i skrivelse den 26 november 1941 framlagt utredning angående verkningarna av regleringen av handeln med färsk strömming och sill.

Ifrågavarande *reglering* i sin nuvarande utformning gäller från och med den 1 juli 1941 till och med den 31 december 1942 samt omfattar *handeln med färsk strömming och sill*, som fångats i Östersjön och Bottniska viken samt ilandförts vid kusten därav. Från tillämpningsområdet är dock Norrbottens län undantaget. Uppsikten över handeln med färsk strömming och sill har utövats av statens fiskenämnd, som består av tre, i förhållande till ifrågavarande intressen opartiska personer. Beträffande grunddragen för handelsregleringen torde här böra erinras om följande.

Har av fiskare, för vilka fiske utgör huvudsaklig eller väsentlig inkomstkälla, bildats ekonomisk förening för gemensamt avyttrande av fångsterna av strömming och sill utmed viss kuststräcka (producentförening), må, därest föreningen finnes äga förutsättning för dylik verksamhet och omfatta tillräckligt antal fiskare, föreningen kunna erhålla Kungl. Maj:ts tillstånd att med ensamrätt för försäljning mottaga strömming och sill, som ilandföres utmed sagda kuststräcka. Den som inom område, där producentförening erhållit dylikt tillstånd, ilandför strömming och sill må därmed ej idka handel i annan mån än att han själv eller genom hemmavarande familjemedlem äger sälja egen eller eget båtlags fångst direkt till konsument. Vid sådan försäljning skall iakttagas de villkor som meddelas av vederbörande producentförening eller, där sådan ej finnes, av statens fiskenämnd.

Producentföreningen är pliktig att enligt samma grunder, som gälla i fråga om medlems fångst, för försäljning mottaga strömming och sill, som inom föreningens område ilandföres av annan fiskare. Är tillförseln av strömming och sill så riklig att det kan antagas, att en väsentlig del därav ej kan avsättas för konsumtion i färskt tillstånd, må producentförening lämna fiskare, som mera regelbundet plägar leverera till föreningen och för vilken fiske utgör huvudsaklig eller väsentlig inkomstkälla, företrädare till leverans. Fiskenämnden äger, när skäl därtill äro, ålägga ej mindre producentförening att i första hand utbjuda sina fångster av strömming och sill

till partihandlare, som av fiskenämnden anvisas, än även sådan partihandlare att i första hand genom föreningen täcka sitt behov av strömming och sill. I övrigt skall producentförening vid bedrivandet av sin verksamhet ställa sig till efterrättelse de ytterligare villkor, som vid tillståndets beviljande må varda meddelade, ävensom av fiskenämnden givna föreskrifter och anvisningar, jämväl i fråga om prissättningen. Det åligger förening att lämna nämnden de upplysningar angående mottagna fångster av samt handel med strömming och sill, som erfordras för utövningen av nämndens uppsiktsbefogenhet.

Där producentförening ej finnes, övertages dennas roll av partihandlarna. Partihandel med färsk strömming och sill (handel till återförsäljare i och för deras rörelse med undantag för försäljning som av producentförening eller, där sådan ej finnes, av fiskare bedrivs med egen fångst till återförsäljare) må bedrivas endast efter tillstånd av statens fiskenämnd. Detaljhandel med färsk strömming och sill (försäljning till konsument) må ej idkas, med mindre varan är inköpt från den som erhållit tillstånd till partihandel eller statens fiskenämnd annat medgivit. Fiskare är dock, som ovan nämnts, berättigad att försälja egen fångst direkt till konsument.

Färsk strömming och sill, som inköpts för export, för saltning, kryddning eller rökning, för beredning av kraftfoder eller gödningsämne eller för att direkt användas till djurföda, må ej inom riket återförsäljas i färskt tillstånd.

I fråga om *regleringen av priset å sådan färsk strömming och sill*, beträffande vilken handeln är reglerad, gäller, att producentförening är skyldig att för strömming och sill, som levererats till föreningen och av denna försålts till konsumtion i färskt tillstånd inom riket eller försålts för rökning eller som av föreningen rökes i egen rörelse, erlagga lägst det pris (minimipris), som av statens fiskenämnd för viss tid fastställs.

För strömming och sill, som icke kunnat vinna avsättning för konsumtion i färskt tillstånd inom riket eller för rökning och som ej heller röckts i egen rörelse utan försålts för export, saltning, kryddning, till djurföda i färskt tillstånd eller för beredning av kraftfoder eller gödningsämne, må producentförening erhålla prisutjämningsbidrag efter beslut av fiskenämnden. Prisutjämningsbidraget, som utbetalas årsvis i efterskott, skall så bestämmas, att föreningens medlemmar erhålla ett nettomedelpris under året av 10 öre för kilogram; dock må prisutjämningsbidraget ej utgå med högre belopp än 3.5 öre för kilogram och må sådant bidrag icke utgå för större mängd än som motsvarar hälften av hela den inom producentföreningens område under året ilandförda fångstmängden. På framställning av fiskenämnden kan Kungl. Maj:t besluta, att annat än ovan nämnt nettomedelpris skall läggas till grund för beräkning av prisutjämningsbidrag ävensom att sådant bidrag skall kunna utgå med annat belopp än nyss sagts. Prisutjämningsbidraget skall av producentföreningen oavkortat utbetalas till medlemmarna. Vid beräkning av nettomedelpriset till föreningens medlemmar må omkostnaderna för föreningens rörelse ej upptagas till högre belopp än fiskenämnden prövar skäligt.

Producentförening skall för den myckenhet strömming och sill, som av föreningen försäljes för konsumtion i färskt tillstånd inom riket eller för rökning eller som av föreningen rökes i egen rörelse, erlagga prisregleringsavgift med 2 procent av det nettopris, föreningen erlagt för sådan till densamma levererad strömming och sill. Prisregleringsavgiften skall, åtföljd av redovisning av producentförening, inbetalas till statens fiskenämnd sålunda, att

den å viss månad belöpande avgiften erlägges sist före utgången av följande månad.

Inom område, där producentförening ej finnes, må, där Kungl. Maj:t på förslag av fiskenämnden eller efter dess hörande så beslutar, prisreglering anordnas, under förutsättning att till deltagande däri anmäler sig för ändamålet erforderligt antal fiskare. Fiskare, som deltagar i sådan prisreglering, åligger att i den ordning fiskenämnden bestämmer erlägga prisregleringsavgift med 2 procent av det belopp han under tiden för prisregleringen erhållit för färsk strömming och sill, som försålts för konsumtion i färskt tillstånd inom riket. Även vid förevarande prisreglering gäller visst av fiskenämnden bestämt minimipris vid försäljning av färsk strömming och sill för konsumtion i färskt tillstånd inom riket eller för rökning. För annan sill och strömming kan i vissa fall utgå prisutjämningsbidrag.

De genom prisregleringsavgifterna inflytande medlen skola förvaltas av statens fiskenämnd och användas till utbetalande av prisutjämningsbidrag. I den mån de ej förslå härtill, ankommer det på fiskenämnden att hos Kungl. Maj:t göra framställning om bidrag av allmänna medel till utfyllnad av vad som sålunda felas. Tagas ej de under visst år influtna prisregleringsavgifterna i sin helhet i anspråk för utbetalande av prisutjämningsbidrag, skall uppkommet överskott fonderas för nästkommande års behov av medel till dylika bidrag.

Är tillförseln av strömming och sill så riklig, att avsevärd svårighet att vinna avsättning av fångsterna uppkommer, må bestämmelse givas om fångstbegränsning. Beslut härom meddelas inom område, där producentförening finnes, av föreningen samt inom annat område, där prisreglering är anordnad, av statens fiskenämnd eller av ombud, som av nämnden förordnats.

Efter redogörelse för de i ärendet inkomna framställningarna samt fiskenämndens remissutlåtande har *departementschefen* anfört följande:

»T. f. chefen för folkhushållningsdepartementet kommer denna dag att för Kungl. Maj:t framlägga förslag till kungörelse angående reglering av handeln med vissa slag av fisk. Kungörelsen, vilken skall träda i kraft den 26 mars 1942, avser handeln med strömming, sill, makrill, vitling, torsk, kolja, lyrtorsk (bleka), gråsej, kummel, långa, sandskädda (slätta), skrubba, lerskädda, rödtunga och rödspätta. De i kungörelsen meddelade bestämmelserna skola dock — med visst undantag — icke äga tillämpning beträffande färsk strömming och sådan färsk sill, som avses i 1 § första stycket kungörelsen den 6 juni 1941 (nr 486) om viss reglering av handeln med färsk strömming och sill. Vid bifall till vad t. f. chefen för folkhushållningsdepartementet ytterligare i dag kommer att föreslå skall från och med den 26 mars 1942 gälla, att vad i allmän författning eller genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut finnes stadgat rörande statens fiskenämnd i stället skall i tillämpliga delar ha avseende å statens livsmedelskommission; dock att för tiden till och med den 30 juni 1942 frågor rörande prisutjämningsbidrag för strömming och sill för år 1941 alltså skola handläggas av fiskenämnden.

Starka lämplighetsskäl torde tala för att under rådande krisförhållanden låta enahanda bestämmelser gälla för handeln med färsk strömming och sill som beträffande handeln med övrig fisk. Därest riksdagen icke har något att däremot erinra, synes därför kungörelsen om viss reglering av handeln med

färsk strömming och sill böra upphöra att gälla från och med den 1 juli 1942. Jag förutsätter härvid, att bestämmelserna avseende sistnämnda reglering komma att inarbetas i förenämnda kungörelse angående reglering av handeln med vissa slag av fisk. Såsom jämväl livsmedelskommissionen åsyftat, böra producentföreningarna även i fortsättningen kunna erhålla Kungl. Maj:ts tillstånd att i regel med ensamrätt för försäljning mottaga strömming och sill, som ilandföres utmed viss kuststräcka, samt auktorisation av partihandlare alltjämt äga rum. Enligt mitt förmenande bör nämligen det system för strömmingshandeln organisation, som genom den nu gällande regleringen byggts upp, bibehållas i huvudsak oförändrat för att, när så finnes lämpligt, åter kunna i sina grunddrag tillämpas. De kostnadsbesparande inskränkningar i administrationen, som äro möjliga, böra givetvis vidtagas.

Som av utredningen i ärendet framgår, är den prisreglering å färsk strömming och sill, som skall ske enligt kungörelsen den 6 juni 1941 (nr 487) om viss reglering av priset å strömming och sill, numera utan betydelse sedan livsmedelskommissionen utfäst sig att tills vidare för saltning omhändertaga eventuella överskottspartier av strömming. Med hänsyn härtill torde, därest riksdagen icke har något att häremot erinra, sistnämnda kungörelse böra upphöra att gälla från och med den 1 juli 1942. I samband därmed synes Kungl. Maj:t böra vara oförhindrad att meddela beslut rörande dispositionen av de prisregleringsavgifter, som jämlikt samma kungörelse erlagts för under innevarande år försåld strömming och sill.

Vad som här föreslagits rörande regleringen av handeln med och priset å strömming och sill, som fångats i Östersjön och Bottniska viken samt ilandförts vid kusten därav, torde endast böra gälla under nu rådande försörjningsläge med goda avsättningsmöjligheter å fisk av skilda slag. Bliva förhållandena härutinnan ändrade, synes Kungl. Maj:t böra vara oförhindrad att ånyo anordna reglering i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande bestämmelser. I ett sådant läge torde Kungl. Maj:t jämväl böra äga befogenhet att, därest särskilda skäl till sådant föranleda, låta regleringen i lämplig utsträckning omfatta handeln med salt- och surströmming. Då tiden för den nuvarande regleringen av handeln med strömming och sill utgår den 31 december 1942, synes riksdagens medgivande i ärendet nu böra inhämtas. Medgivandet torde böra avse tiden till och med den 30 juni 1943.

Kostnaderna för strömmingsregleringen, utgifterna för statens fiskenämnd och övriga administrationskostnader däri inberäknade, bestridas från det under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till bidrag till reglering av handeln med färsk strömming och sill m. m. Vid den anordning av förevarande reglering, som närmast åsyftats komma att gälla under nästa budgetår, skulle något särskilt anslag för regleringen icke erfordras. Då en återgång till det tidigare systemet under vissa förhållanden kan tänkas böra ske under budgetåret, synes emellertid försiktigheten bjuda att medel jämväl under nästa budgetår ställas till förfogande för ändamålet. Anslaget bör dock kunna begränsas till ett formellt belopp av 100 kronor.»

För åstadkommande av den hushållning med fisk, som betingas av rådande utomordentliga förhållanden, har Kungl. Maj:t den 6 mars 1942 (nr 99) utfärdat kungörelse angående reglering av handeln med vissa slag av fisk. De i kungörelsen meddelade bestämmelserna, vilka trätt i kraft den 26 mars 1942, äga emellertid — med visst undantag — icke tillämpning beträffande färsk strömming och sådan färsk sill, som avses i 1 § första stycket kungörelsen den 6 juni 1941 (nr 486) om viss reglering av handeln med färsk strömming och sill. I samband härmed har Kungl. Maj:t vidare genom kungörelsen nr 100/1942 förordnat, att vad i allmän författning eller genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut finnes stadgat rörande statens fiskenämnd i stället skall i tillämpliga delar ha avseende å statens livsmedelskommission; dock att för tiden till och med den 30 juni 1942 frågor rörande prisutjämningsbidrag för strömming och sill för år 1941 alltjämt skola handläggas av fiskenämnden.

I likhet med departementschefen finner utskottet starka lämplighetsskäl tala för att under nuvarande krisförhållanden låta enahanda bestämmelser gälla för handeln med färsk strömming och sill som beträffande handeln med övrig fisk. Utskottet har sålunda intet att erinra mot att, såsom departementschefen föreslagit, kungörelsen om viss reglering av handeln med färsk strömming och sill må upphöra att gälla från och med den 1 juli 1942 under förutsättning att i stället vidtagas erforderliga ändringar i förenämnda kungörelse angående reglering av handeln med vissa slag av fisk.

Under nu rådande avsättningsförhållanden på fiskmarknaden och då livsmedelskommissionen utfäst sig att tillsvidare för saltning omhändertaga eventuella överskottspartier av strömming, har kungörelsen den 6 juni 1941 (nr 487) om viss reglering av priset å strömming och sill kommit att sakna betydelse. Med hänsyn härtill delar utskottet departementschefens uppfattning, att jämväl sistnämnda kungörelse torde böra upphöra att gälla från och med den 1 juli 1942.

Vad utskottet här tillstyrkt rörande regleringen av handeln med och priset å strömming och sill har, såsom framhållits i det föregående, föranletts av hänsyn till nu rådande försörjningsläge med goda avsättningsmöjligheter å fisk av skilda slag och torde böra avse tiden till och med den 30 juni 1943. Skulle förhållandena på området ändras, bör Kungl. Maj:t, såsom departementschefen anfört, vara oförhindrad att besluta om en återgång till det tidigare systemet för ifrågavarande handels- och prisreglering. I sådant förändrat läge torde Kungl. Maj:t jämväl böra äga befogenhet att, därest särskilda skäl det påkalla, låta regleringen i lämplig utsträckning omfatta handeln med salt- och surströmming.

Vad departementschefen anfört rörande anslagsberäkning för ifrågavarande ändamål föranleder ingen utskottets erinran. Förslagsanslaget torde sålunda kunna begränsas till ett formellt belopp av 100 kronor.

Jordbruksutskottets utlåtande Nr 47.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) till *Bidrag till reglering av handeln med färsk strömming och sill m. m.* för budgetåret 1942/43 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 100 kronor;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att för tiden till och med den 30 juni 1943 anordna reglering av handeln med och priset å strömming och sill i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer.

Stockholm den 21 maj 1942.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 46.
